

SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยรายสัปดาห์ ฉบับที่ ๑๖/๕๗ | ๑๓ - ๑๙ ม.ค.๕๗

ปรากฏการณ์เอเชียสปริง (Asia Spring)

ปรากฏการณ์ที่ประชาชนในหลายประเทศทั่วโลกออกมาเรียกร้องรัฐบาลของตนให้คืนอำนาจ เนื่องจากการบริหารงานที่ผิดพลาด ไม่โปร่งใส ขาดความยุติธรรม โดยไม่เว้นว่าประเทศนั้นจะอยู่ภายใต้ระบอบการปกครองแบบใด ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากปรากฏการณ์ “Arab Spring” ในตูนิเซีย ก่อนจะแพร่ขยายออกไปทั่วคาบสมุทรอาหรับ และตอนเหนือของแอฟริกา กระทั่งถึงปัจจุบันกระแสดังกล่าวยังมีแนวโน้มลุกลามต่อเนื่องมาถึงหลายประเทศในเอเชีย อาทิ “บังคลาเทศ” ที่เกิดการประท้วงรัฐบาลครั้งใหญ่จากเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงกระบวนการเลือกตั้งที่เคยปฏิบัติกันมาในอดีต “กัมพูชา” ที่มีการประท้วงผลการเลือกตั้งอย่างกว้างขวาง จนนำไปสู่การชุมนุมขับไล่ นายกา ฮุนเซน ของกลุ่มที่เรียกร้องค่าแรงภายใต้การสนับสนุนของพรรคฝ่ายค้าน ขณะที่ใน “ประเทศไทย” ก็ได้เกิดปรากฏการณ์ที่ประชาชนจำนวนมาก ออกมาแสดงความไม่พอใจแนวทางการผลักดันกฎหมายนิรโทษกรรมที่ผ่านมารัฐบาลจนนำไปสู่การยุบสภา และเกิดกระแสการเรียกร้อง การปฏิรูปประเทศก่อนการเข้าสู่การเลือกตั้งครั้งใหม่ ข้อสังเกตสำคัญของปรากฏการณ์ต่างๆ ข้างต้น คือ การที่ภาพรวมปัญหาของแต่ละประเทศมีความคล้ายคลึงกันอยู่มากในแง่ที่ประชาชนเจ้าของอำนาจจำนวนมากเห็นตรงกันว่ารัฐบาลขาดความชอบธรรม จากการที่ไม่ได้บริหารงาน เพื่อผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ความสลับซับซ้อนของปมที่มาของปัญหายังคงมีความแตกต่างกันอยู่มาก ดังนั้น แนวทางการแก้ไขที่ถูกต้องจึงไม่อาจเป็นสูตรสำเร็จตายตัวที่จะสามารถนำไปใช้ได้กับทุกประเทศหรือทุกสถานการณ์ได้ จำเป็นต้องมีการพิจารณา เป็นรายบริบทเฉพาะตัวของแต่ละประเทศ เพื่อแสวงหาจุดสมดุลที่ทุกฝ่ายยอมรับได้ร่วมกัน โดยมุ่งเน้นไปที่ประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ...

ย้อนหลังเหตุการณ์การรวมตัวของชาวอาหรับที่แสดงความไม่พอใจ เรียกร้องความยุติธรรมในระบอบการเมืองของรัฐบาลที่ยังรากลึกอยู่กับ ตัวบุคคลและครอบครัวยาวนานหลายทศวรรษ ทำให้การใช้อำนาจไม่ต่างกับการเป็นรัฐบาลเผด็จการ แต่ “กฎแห่งกรรม” ก็ไม่ละเว้นระบอบการปกครองของผู้หน้าที่ทุจริตฉ้อฉลและเหิมเกริมในอำนาจให้อยู่อย่างยืนยงได้ตลอดไป จึงเป็นชนวนคลื่นการเดินขบวนประท้วงปฏิวัติในไลอ้อนตั้งแต่ ๑๘ ธ.ค.๕๓ ซึ่งอดีตประธานาธิบดี ซาเอน อัล อาบิดิน เบน อาลี ถูกโค่นอำนาจใน ตูนิเซีย ผ่าน “การปฏิวัติดอกมะลิ” ตามมาด้วยอีกหลายประเทศ ทั้งอียิปต์ ลิเบีย เยเมน บาห์เรน ซีเรีย รวมถึงเกิดการประท้วงครั้งใหญ่ใน อัลจีเรีย อิรัก จอร์แดน คูเวต โมร็อกโก ซูดาน จนกระทั่งขณะนี้ ได้ต่อเนื่องมาถึงในภูมิภาคเอเชียที่กำลังถูกประเมินว่า ประชาธิปไตยในประเทศกำลังพัฒนาถูกสั่นคลอนทั้งในบังคลาเทศ กัมพูชา และไทย ซึ่งสะท้อนถึงความเปราะบางของประชาธิปไตยที่ระบอบยุติธรรม ยังคงขาดความน่าเชื่อถือ ทำให้ไม่สามารถคานอำนาจทางการเมืองได้ ส่งผลให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในระบบการเลือกตั้ง เดินหน้าเข้าสู่ถนนโดยมิได้นัดหมาย กระทั่งอาจเรียกได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ “Asia Spring” ดังนี้

๑. บังคลาเทศ >> การประท้วงต่อเนื่องหลายเดือนตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ ซึ่งพรรคชาตินิยมบังคลาเทศ (Bangladesh Nationalist Party: BNP) พรรคฝ่ายค้านหลัก และพรรคพันธมิตรกลุ่มอิสลามิสต์ จามาต อี อิสลาม (Islamist ally Jamaat-e-Islam) ร่วมกับประชาชน เริ่มการประท้วงต่อต้านความล้มเหลวของรัฐบาล ภายใต้การนำของพรรคสันนิบาต อวามิ (Awami League: AL) เนื่องจากต้องการให้รัฐบาลจัดตั้งรัฐบาลรักษาการจากบุคคลภายนอกที่เป็นคนกลางเช่นที่เคยทำมาก่อน เพื่อความสุจริตยุติธรรม แต่ฝ่ายรัฐบาลกลับยกเลิกการตั้งรัฐบาลคนกลาง มาดูแลกระบวนการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๕ ม.ค. ที่ผ่านมามา ดังนั้นฝ่ายค้าน และพันธมิตรจึงประกาศคว่ำบาตรไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง จนเกิดเหตุรุนแรงอย่างต่อเนื่องในหลายพื้นที่ และมีผู้เสียชีวิต ผู้บาดเจ็บ คูหาเลือกตั้งถูกเผาเสียหายจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตาม หลังการเลือกตั้งแล้วเสร็จ พรรค AL และพรรคร่วมรัฐบาลอีก ๔ พรรค ได้ประกาศจัดตั้งคณะรัฐมนตรี ทั้ง ๔๙ ที่นั่ง หลังเอาชนะการเลือกตั้งได้เสียงส่วนใหญ่ในสภา แต่กลับเป็นเสียงส่วนน้อยเพียงร้อยละ ๒๐ ของประชาชนทั่วประเทศ ทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่รัฐสภาบังคลาเทศไม่มีฝ่ายค้าน นับตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ ที่ประเทศมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย

เอเชียสปริง “Asia Spring”	ห้วงเวลา	สาเหตุ	สิ่งที่เกิดขึ้น	ผลที่ตามมา
	หลังเลือกตั้ง ๒๘ ก.ค.๕๖ >>	ฝ่ายค้าน คัดค้าน ผลการเลือกตั้ง เพราะยืนยันว่ามีโกง >> แรงงานสิ่งทอนับแสนคนถูกรัฐบาลกดค่าแรงขั้นต่ำมานานหลายปี	- ประท้วง - รัฐบาลใช้ความรุนแรง	>> ต้องการจัดการเลือกตั้งใหม่ที่มีความโปร่งใส
	พฤศจิกายน ๕๖	>> รัฐบาล ยกเลิก การจัดตั้งรัฐบาลรักษาการจากคนกลางเช่นที่เคยทำมาในอดีต ก่อนการเลือกตั้ง	- ประท้วง - รัฐบาลใช้ความรุนแรง	>> ฝ่ายค้าน (BNP) ไม่ยอมรับผลเลือกตั้งที่พรรครัฐบาล (AL) ชนะเลือกตั้งด้วยเสียงส่วนใหญ่ในสภา แต่กลับเป็นเสียงส่วนน้อยของประชาชนทั่วประเทศ
	ตุลาคม ๕๖	>> สภา ผ่าน “(ร่าง) พ.ร.บ. นิรโทษกรรม” โดยผู้ประท้วงให้เหตุผลว่าเป็น พ.ร.บ. ล้างผิดคนโกง	- ประท้วง - ยังไม่รุนแรง	>> ต้องการรัฐสภารักษาการที่เป็นคนกลาง >> “ปฏิรูปประเทศ” ก่อนการเลือกตั้ง (๒ ก.พ.๕๗)

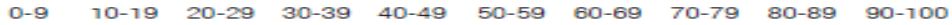
Infographic by: กศย.ศสย.สปท.

ดัชนีชี้วัดปัญหาคอร์รัปชันประจำปี ๒๕๕๖

RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE	RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE	RANK	COUNTRY/TERRITORY	SCORE
57	Bahrain	48	114	Egypt	32	167	Yemen	18
77	Tunisia	41	136	Bangladesh	27	168	Syria	17
102	Thailand	35	160	Cambodia	20	172	Libya	15

Highly Corruption

Very Clean

๒. กัมพูชา >>> การประท้วงของประชาชนกัมพูชาต่อเนื่องจากกลางปี ๒๕๕๖ มาจนถึงปีนี้ และคาดว่าจะยังไม่จบลงง่ายๆ หากนายกรัฐมนตรี ฮุนเซน ที่ครองอำนาจมานานกว่า ๒๘ ปี ไม่ยอมจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ที่สามารถพิสูจน์ความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เพราะการเลือกตั้งเมื่อ ๒๘ ก.ค. ๕๖ พรรคประชาชนกัมพูชา (Cambodian People's Party: CPP) พรรครัฐบาลของ นายฮุนเซน ชนะการเลือกตั้ง โดยได้ ๖๘ ที่นั่งในสภาจากทั้งหมด ๑๒๓ ที่นั่ง ลดลงอย่างมากจาก ๙๐ ที่นั่งที่ได้จากการเลือกตั้งครั้งก่อน ส่วนพรรคกู้ชาติกัมพูชา (Cambodian National Rescue Party: CNRP) ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านที่นำโดย นายสม ริงสี ได้ที่นั่งเพิ่มขึ้น ๕๕ ที่นั่ง ฝ่ายค้านจึงยืนยันว่าจะมีการโงกการเลือกตั้ง และเป็นที่มาของการประท้วงครั้งใหญ่นี้ อันถือเป็นประวัติการณ์ที่สะท้อนบัลลังก์การเมืองของ นายฮุนเซน อย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ซึ่งหากมองเผินๆ การประท้วงครั้งนี้ก็เพื่อคัดค้านผลการเลือกตั้งทั่วไปที่เชื่อว่าการโงก แต่หากพิจารณาปัญหาที่หยั่งรากลึกก็จะเป็นกับปัญหาคอร์รัปชัน ระบบอุปถัมภ์ การละเมิดสิทธิมนุษยชน การใช้อำนาจเข้ายึดครองผืนนาของชาวนา โดยเฉพาะชนวนสำคัญคือ แรงงานสิ่งทอกัมพูชานับแสนคนที่สนับสนุนให้ขับไล่ นายฮุนเซน หลังจากรัฐบาลลดค่าแรงขั้นต่ำมานานหลายปี เพื่อเอาใจนายทุนต่างชาติ

๓. ไทย >>> การประท้วงรัฐบาลเริ่มต้นจากทั้งปัญหาพลังงานราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ปัญหารับจำนำข้าว จริยธรรมข้าราชการระดับผู้ใหญ่ ฯลฯ จนกระทั่งทำให้เกิดการประท้วงเชิงสัญลักษณ์ผ่านเฟซบุ๊ก โดยเปลี่ยนรูปโปรไฟล์เป็น “คัดค้าน พ.ร.บ. นิรโทษกรรม” ซึ่งผู้ประท้วงให้เหตุผลว่าเป็น พ.ร.บ. ล้างผิดคนโกง แต่รัฐบาลกลับเสนอ (ร่าง) พ.ร.บ. นิรโทษกรรม เข้าสู่สภา จนกระทั่งผ่าน (ร่าง) พ.ร.บ. ฉบับนี้ ทำให้เส้นความอดทนของประชาชนขาดโดยสิ้นเชิง ซึ่งต่อมากลางประท้วงได้ขยายตัวเข้าสู่ท้องถนน การเป่านกหวีดประท้วงโดยสันติ อหิงสาจึงตั้งข้ามเป็จนถึงขณะนี้ และเมื่อมีการกำหนดให้มีการเลือกตั้งในวันที่ ๒ ก.พ.๕๗ ซึ่งมีพรรคเพื่อไทยเป็นรัฐบาลรักษาการ แต่มวลชนส่วนหนึ่งก็แสดงความไม่เห็นด้วย เนื่องจากเห็นว่า การเลือกตั้งไม่สามารถแก้ปัญหาที่เป็นอยู่ จึงเกิดการประท้วงกระจายไปทั่วกรุงเทพฯ เพื่อเรียกร้องให้เกิดการปฏิรูปประเทศก่อนการเลือกตั้งครั้งต่อไป

“เอเชียสปริง” กรณีศึกษาสำหรับไทย

หากมองประเทศที่อยู่ในบริบทของเอเชียสปริงอย่างกัมพูชา และบังคลาเทศ ซึ่งน่าจะมีตัวแปรร่วมอันส่งผลกระทบให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงจาก “การครองอำนาจอย่างยาวนานของผู้เฒ่า” และ “คุณธรรม จริยธรรม

ของผู้เฒ่า” รวมถึง “ปัญหาคอร์รัปชัน” โดยบังคลาเทศอาจเป็นบทเรียนแก่ไทยได้ กล่าวคือ บังคลาเทศได้มีการปฏิรูปประเทศในช่วงปี ๒๕๔๙ - ๒๕๕๑ เพื่อกำจัดรากเหง้าการทุจริตคอร์รัปชัน จนทำให้มีผู้ถูกจับกุมดำเนินคดี ๑๖๐ คน (ทั้งนักการเมือง ข้าราชการ นักรธุรกิจ บุคคลระดับผู้นำพรรคการเมือง รวมทั้งบุตรชายสองคนของนางคาลิดา เซีย หัวหน้าพรรค BNP) และจากนั้นรัฐบาลรักษาการได้จัดให้มีการเลือกตั้งอีกครั้ง ซึ่งพรรค AL นำโดย นางซัค ฮาสินา ได้กลับมาเป็นรัฐบาล และยกเลิกระบบรัฐบาลรักษาการที่เป็นคนกลางซึ่งมีมาในอดีต จึงเป็นที่มาของความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

จากที่กล่าวมา เรื่องของ “คุณธรรม จริยธรรมของผู้เฒ่า” อันนำมาซึ่ง “ปัญหาคอร์รัปชัน” โดยหากผู้ถืออำนาจขาดคุณธรรม จริยธรรมในการใช้อำนาจที่มีในมือ จนกระทั่งทำให้ประชาชนไม่สามารถอยู่ภายใต้สถานะที่ตนถูกกดขี่ข่มเหงในโลกที่มีแต่การคอร์รัปชันได้ ดังจะเห็นได้จากรายงานดัชนีชี้วัดปัญหาคอร์รัปชันที่จัดอันดับโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสระหว่างประเทศ (Transparency International: TI) ในปี ๒๕๕๖ พบว่า ไม่ว่าจะเป็ประเทศในระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา ได้แก่ บังคลาเทศ ติมูเซียไทย หรือระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ ได้แก่ กัมพูชา หรือระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ได้แก่ บาห์เรน รวมถึงระบอบเผด็จการ ได้แก่ ลิเบีย หรือระบอบสาธารณรัฐ ได้แก่ เยเมน ซีเรีย ต่างมีปัญหาคอร์รัปชันอยู่ อันดับต้นๆ และมีคะแนนต่ำกว่า ๕๐ คะแนน โดยเฉพาะกัมพูชาซึ่งมีการคอร์รัปชันสูงสุดในเอเชีย คือ อันดับที่ ๑๖๐ ส่วนบังคลาเทศอยู่ลำดับที่ ๑๓๖ หรือแม้แต่ไทยก็อยู่ลำดับที่ ๑๐๒ ดังนั้น สามารถจะอนุมานได้หรือไม่ว่า ปัญหาคอร์รัปชัน น่าจะเกี่ยวโยงกับคุณธรรม และจริยธรรมที่เป็นตัวแปรสำคัญทำให้เกิด Arab Spring มาถึง Asia Spring และอาจจะลุกลามต่อเนื่องไปยังประเทศและภูมิภาคอื่นๆ เปรียบเสมือนโรคภัยประจำตัวที่ไม่มีวันหาย หากไม่ได้รับการเยียวยาอย่างจริงจัง...

ข้อมูลอ้างอิง

- <http://cpi.transparency.org/cpi2013/>
- <http://thaipublica.org/2013/12/asian-spring/>
- <http://www.mcot.net/site/content?id=52c7f73f150ba0035c000128>
- <http://www.dailynews.co.th/Content/Article/207163/>